

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2022
9. volební období

33.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 6. schůze
ze dne 9. března 2022

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému výboru a Výboru regionů – Lepší pracovní podmínky pro silnější sociální Evropu: plné využití přínosů digitalizace ve prospěch budoucnosti práce /kód Rady 14891/21, KOM(2021) 761 v konečném znění/

k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platform /kód Rady 14450/21, KOM(2021) 762 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vylechnutí informace náměstkyně ministra práce a sociálních věcí Dany Roučkové a ředitele Odboru evropských záležitostí a vnitřního trhu Ministerstva průmyslu a obchodu Martina Bednáře, po vylechnutí zpravodajské zprávy posl. Andrey Babišové a po rozpravě

- 1. b e r e n a v ě d o m í** sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému výboru a Výboru regionů – Lepší pracovní podmínky pro silnější sociální Evropu: plné využití přínosů digitalizace ve prospěch budoucnosti práce, KOM(2021) 761 v konečném znění, kód Rady 14891/21
a
návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platform, KOM(2021) 762 v konečném znění, číslo Rady 14450/21;
- 2. p o d p o r u j e** rámcovou pozici vlády ČR ze dne 17. 1. 2022 k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platform, KOM(2021) 762 v konečném znění, číslo Rady 14450/21;
- 3. v y j a d ř u j e** podporu Evropské komisi v jejím úsilí o zlepšování pracovních podmínek při práci prostřednictvím platform;

4. **v a r u j e** před příliš striktním nastavením podmínek pro fungování digitálních pracovních platforem, které by mohly vést k odchodu těchto platforem z vnitřního trhu Evropské unie;
5. **p o v ě ř u j e** předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedkyni Evropské komise.

Jaroslav Bžoch v. r.
ověřovatel

Andrea Babišová v. r.
zpravodajka

Ondřej Benešík v. r.
předseda

Zlepšení pracovních podmínek pracovníků platforem

Informační podklad ke sdělení Lepší pracovní podmínky pro silnější sociální Evropu: plné využití přínosů digitalizace ve prospěch budoucnosti práce a k návrhu směrnice o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platforem

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému výboru a Výboru regionů - Lepší pracovní podmínky pro silnější sociální Evropu: plné využití přínosů digitalizace ve prospěch budoucnosti práce
COM(2021) 761 final, kód Rady 14891/21

NÁVRH SMĚRNICE

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platforem
COM(2021) 762 final, číslo Rady 14450/21
Interinstitucionální spis 2021/0414/COD

- **Právní základ:**
Článek 16 odst. 2 a 153 odst. 1 a 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
13. a 21. 12. 2021
- **Datum projednání ve VEZ:**
18. 1. 2022 (1. kolo)
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.

- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**

Datované dnem 17. 1. 2022, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 25. 1. 2022 prostřednictvím systému ISAP.

- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**

Návrh je v souladu s principem subsidiarity.

Odůvodnění a předmět:

Sdělení Evropské komise [Lepší pracovní podmínky pro silnější sociální Evropu: plné využití přínosů digitalizace ve prospěch budoucnosti práce](#) (dále jen „sdělení“) přibližuje plánovaná opatření EU, která se týkají práce prostřednictvím platform. Dále jsou v tomto sdělení uvedeny kroky, které by měly podniknout vnitrostátní orgány, sociální partneři a další příslušní aktéři.

[Návrh směrnice o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platform](#) (dále jen „návrh směrnice“) obsahuje opatření, která by měla zajistit správné určení zaměstnaneckého statusu osob pracujících prostřednictvím digitálních platform. Upravuje také nová práva pro zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné s ohledem na algoritmické řízení.

Závazek zlepšit postavení osob pracujících prostřednictvím digitálních platform vyjádřila předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová ve svých [politických směrech pro příští Evropskou komisi, 2019–2024](#). Navržená směrnice byla také jedním z opatření, která byla uvedena v [Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv](#).

Ochrana pracovníků je upravena v [Listině základních práv Evropské unie](#). Čl. 31 Listiny stanovuje, že každý zaměstnanec má právo na pracovní podmínky respektující jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost. Práva pracovníků upravuje i [Evropský pilíř sociálních práv](#), který stanovuje, že pracovníci mají právo na spravedlivé a rovné zacházení bez ohledu na typ a dobu trvání pracovního poměru.

Základním problémem, který se Unie rozhodla sdělením a návrhem směrnice řešit, je chybné určení zaměstnaneckého statusu osob, které pracují prostřednictvím platform. Digitální platformy působí v mnoha odvětvích, může se jednat o objednání osobní přepravy, doručování jídla nebo zboží, ale také o kvalifikované odborné úkoly například v oblasti IT. Práci prostřednictvím platform většinou vykonávají osoby samostatně výdělečně činné. Problémem pak je, pokud se jejich postavení reálně podobá spíše situaci osob v pracovním poměru, než statusu nezávislých osob samostatně výdělečně činných. Může se tak dít například tehdy, když digitální platformy mají kontrolu nad výší jejich příjmu, organizací pracovní doby, případně jinými aspekty práce.

Dle [Zprávy o posouzení dopadů](#), připojené k návrhu směrnice, je počet osob, které si vydělávají prostřednictvím platform v Unii přibližně 28 milionů. Z toho až 5,5 milionu osob může splňovat znaky, že se nejedná o osoby samostatně výdělečně činné, ale jejich postavení by mělo být kvalifikováno jako zaměstnanec v pracovním poměru.

Druhým problémem, kterým se Unie ve sdělení a návrhu směrnice zabývá, je používání postupů „algoritmického řízení“. Tímto se myslí používání automatizovaných systémů, které podporují nebo i nahrazují řídicí činnosti, které byly dříve vykonávány lidmi. Jedná se například o monitorování a hodnocení práce nebo přidělování úkolů a výpočet odměn za práci. Algoritmické řízení může vést ke zhoršeným pracovním podmínkám.

- **Obsah a dopad:**

[Sdělení Lepší pracovní podmínky pro silnější sociální Evropu: plné využití přínosů digitalizace ve prospěch budoucnosti práce](#)

Komise ve sdělení zdůvodňuje, proč je třeba regulovat práci prováděnou prostřednictvím platform. Mezi problémy, které jsou spojené s rozmachem digitálních pracovních platform, patří dle Komise

nedostatečná transparentnost a předvídatelnost smluvních ujednání, problémy v oblasti zdraví a bezpečnosti práce, chybná kvalifikace postavení v zaměstnání nebo nedostatečný přístup k sociální ochraně.

Jako řešení těchto problémů Komise uvádí **návrh směrnice**, dále také **výzvy** pro vnitrostátní orgány, sociální partnery a další zúčastněné strany. Dalším opatřením Komise je plánované vydání **návrhu pokynů k uplatňování práva EU v oblasti hospodářské soutěže na kolektivní smlouvy** týkající se pracovních podmínek osob samostatně výdělečně činných bez zaměstnanců.

Komise se ve sdělení dále zabývá dopadem opatření na osoby, které budou **překvalifikovány z osob samostatně výdělečně činných na zaměstnance**. Komise upozorňuje, že status zaměstnance je způsobem, jak získat pracovní a sociální práva. Komise zároveň vyzývá členské státy, aby zvýšily informovanost v této oblasti a poskytovaly poradenství a pokyny osobám pracujícím prostřednictvím digitálních pracovních platform. Dále Komise vyzývá digitální pracovní platformy, aby podporovaly sociální dialog.

V další části sdělení Komise shrnuje dopad opatření na osoby, které jsou jako **osoby samostatně výdělečně činné kvalifikovány správně**. Komise poukazuje na to, že navrhovaná směrnice bude digitální pracovní platformy motivovat, aby dále vyjasnily své smluvní vztahy, tak aby jednotlivé pracovníky jasně nasměrovaly buď k postavení osoby samostatně výdělečně činné, nebo k postavení zaměstnance.

Dále Komise shrnuje dopad navrhované směrnice na **podniky**. Konstatuje, že navrhovaná směrnice poskytne v dlouhodobém horizontu digitálním platformám větší právní jasnost a jistotu. Komise zároveň vyzývá digitální pracovní platformy, aby usnadnily výkon práva na přenositelnost údajů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Komise také vyzývá **členské státy**, aby poskytly podporu při prosazování ochranných opatření, například organizací školení pro inspektoráty práce. Dále Komise vyzývá členské státy, aby dodržovaly pravidla koordinace sociálního zabezpečení a aby zlepšily shromažďování údajů o práci prostřednictvím platform a vytvořily dvoustranné kanály pro sdílení příslušných údajů s ostatními členskými státy.

Návrh směrnice o zlepšení pracovních podmínek při práci prostřednictvím platform

Návrh směrnice v první části vymezuje základní pojmy. Důležitá je definice digitální pracovní platformy, která je vymezena v čl. 2. odst. 1. návrhu směrnice. **Digitální pracovní platformou** by se rozuměla každá fyzická nebo právnická osoba poskytující obchodní službu, která by splnila tato kritéria: je alespoň zčásti poskytována na dálku; je poskytována na žádost příjemce služby; zahrnuje jako nezbytnou a zásadní složku organizaci práce vykonávané osobami.

Dále se návrh směrnice zabývá **určením postavení v zaměstnání u osob vykonávajících práci prostřednictvím platform**. Určení existence pracovního poměru by se mělo řídit faktickým stavem a nikoliv formální smluvní povahou vztahu mezi osobou vykonávající práci a digitální platformou.

V čl. 4 návrhu směrnice se zavádí **právní domněnka** existence pracovního poměru. Vztah mezi digitální platformou a osobou vykonávající práci prostřednictvím platformy se považuje za pracovní poměr, pokud digitální platforma vykonává **kontrolu výkonu práce**. Pro naplnění kvalifikace kontroly výkonu práce je třeba, aby byly ze strany digitální platformy splněny alespoň dvě z následujících skutečností:

- faktické určení výše odměny nebo stanovení jejích horních limitů;
- požadavek na dodržování zvláštních pravidel ohledně vzhledu, chování nebo výkonu práce;
- dozor nad výkonem práce nebo ověřování kvality výsledků práce;
- faktické omezení svobody (například svobody organizovat si svou práci nebo možnosti využít subdodavatele);
- faktické omezení možnosti budovat klientskou základnu nebo vykonávat práci pro jakoukoli třetí stranu.

Dle čl. 5 návrhu směrnice budou muset členské státy zajistit, aby každá ze stran mohla výše uvedenou právní domněnku vyvrátit v soudním nebo správním řízení. Důkazní břemeno o neexistenci pracovního poměru by spočívalo na digitální pracovní platformě, a došlo by tak k jeho obrácení.

Dále se návrh směrnice věnuje **algoritmickému řízení**. Čl. 6 návrhu směrnice upravuje povinnost digitálních platform informovat osoby vykonávající práci prostřednictvím platformy o použití automatizovaných systémů, které se používají k monitorování, dozoru nebo hodnocení výkonu práce nebo které se používají k přijímání nebo podpoře rozhodnutí, která významně ovlivňují pracovní podmínky. Čl. 7 a 8 návrhu směrnice upravují pro platformy povinnost lidského monitorování automatizovaných systémů a zajištění lidského přezkumu významných rozhodnutí, která byla provedena automatizovaným systémem.

Dále se návrh směrnice zabývá **transparentností práce prostřednictvím platform**. Členské státy by měly například zajistit, že digitální platformy budou nahlašovat práci vykonávanou zaměstnanci platformy příslušným orgánům práce a sociální ochrany členského státu, v němž je práce vykonávána (čl. 11 návrhu směrnice).

Dále se směrnice zabývá **právní ochranou osob vykonávajících práci prostřednictvím platform a zajištěním vymáhání požadavků směrnice**. Dle čl. 13 návrhu směrnice by měly členské státy zajistit, aby osoby vykonávající práci prostřednictvím platform měly v případě porušení svých práv vyplývajících z této směrnice přístup k účinnému a nestrannému řešení sporů a právo na nápravu, včetně přiměřeného odškodnění. Čl. 17 a 18 návrhu směrnice zakotvují pro členské státy povinnost zajistit ochranu osob, které uplatní u digitální platformy svá práva, před nepříznivým zacházením, propuštěním nebo jinými negativními následky.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Správná kvalifikace osob vykonávajících práci prostřednictvím platform jako zaměstnanců a povinnost digitálních platform předávat informace relevantním orgánům by mohla vést k efektivnějšímu výběru daní a odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Přesné dopady nicméně není možné určit.

Navržená směrnice se dotýká právní úpravy, která je v současnosti zakotvena například v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů nebo zákoně č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů. Zatím není jasné, jak by vypadala implementace této směrnice.

• Stanovisko vlády ČR:

Vláda se v zásadě ztotožňuje s popisem hlavních výzev, jak jsou uvedeny v předkládaném sdělení. Zdůrazňuje, že v této oblasti bude zásadní diskuze o návrhu směrnice.

Co se týče návrhu směrnice, vláda se k většině navrhovaných ustanovení staví v zásadě pozitivně. Výhrady uplatňuje zejména k návrhu čl. 4, 5 a 13 směrnice. U čl. 4 návrhu směrnice bude vláda usilovat o vyjasnění přesného vztahu kritérií kontroly nad výkonem práce a znaků závislé práce. Vláda

chce při vyjednávání směrnice prosazovat takový text a výklad, při kterém by konečné posouzení otázky výkonu závislé práce mělo vždy vycházet z vnitrostátní právní úpravy znaků závislé práce. U čl. 5 návrhu směrnice chce vláda vyjasnit všechny aspekty přenosu důkazního břemene na digitální pracovní platformy. U čl. 13 návrhu směrnice vláda poukazuje, že v případě ostatních směrnic v oblasti pracovního práva se počítá pouze s právem na nápravu, nikoliv s právem na přiměřené odškodnění; dle vlády není důvod se od této úpravy odchýlovat.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**
Sdělení bylo dne 9. 12. 2021 předáno Radě a Evropskému parlamentu. V [Evropském parlamentu](#) bylo sdělení postoupeno Výboru pro zaměstnanost a sociální věci.

Návrh směrnice je momentálně projednáván v přípravných orgánech Rady. V [Evropském parlamentu](#) je k návrhu směrnice příslušný Výbor pro zaměstnanost a sociální věci. Pověřený k vypracování stanoviska je Výbor pro dopravu a cestovní ruch. Datum projednání nebylo prozatím stanoveno.

Zpracovala Mgr. Tereza Gajdová, odborná konzultantka Parlamentního institutu Kanceláře PS PČR.